

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum primi motus in infidelibus sint peccata venialia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

ens. Sicut & in speculatiuis quadiu ho hēt rectā exi-
firmationē circa principia, nisi sit defectus in cōne-
xione p̄cipiorū ad cōclusiones, nō poterit incide-
re aliqs defectus circa cōclusiones. Manifestū est autē
ex supradictis, q̄ p̄tū mortale est p̄ auersionē a fi-
ne, p̄tū autē veniale est in ordinatio q̄dā circa ea q̄
sunt ad finē. Vnde impossibile erat hominē in statu
innocentiā peccare prius venialiter, q̄ mortaliter.

Ad PRIMVM dicēdū, q̄ in Glossa illa veniale
non sumit p̄ veniali in genere, sicut nunc de venia-
li loquimur, sed veniale dicitur facile remissibile.

Ad SECUNDVM dicēdū, quōd peccatum primi
hominis veniale quidem fuit, vt Greg. dicit, quia po-
tuit remitti non tamē sic de facili, vt ipse testimauit,
vt scilicet absq̄ amissione sui status ei remitteretur.

Ad TERTIVM dicēdū, q̄ dupl̄ aliqd̄ disponit ad
alterū. Vno mō, s̄m ordinē necessariū & naturālē,
sicut calor disponit ad formam ignis, & talis disposi-
tio sp̄ p̄cedit id, ad qd̄ disponit. Alio mō cōtingēt,
& quali p̄ accidēs, sicut ira disponit ad febrē, non tñ
oportet q̄ sp̄ ira febrē p̄cedat, & hoc modo veniale
disponit ad mortale, nec tñ semper p̄cedit ipsūm.

Ad QVARTVM dicēdū, q̄ veniale & mortale p̄tū
intātū repugnāt integritati primi status, q̄ illa inte-
gritas neutri eorū cōpatit, sed p̄tū mortale intan-
tum plus opponitur, q̄ poterat integritatem primi
status corrumpere, non autem peccatum veniale.

Ad QVINTVM dicēdū, q̄ rō illa p̄cedit s̄m illū in-
tellectū, quo existimant ea q̄ sunt in nobis p̄tā veni-
alia, potuisse fieri ab Adā, & tñ essent ei p̄tā mor-
talia: qd̄ pater esse falsū ex his, quæ prædicta sunt.

Ad SEXTVM dicēdū, q̄ rō illa p̄cedit qñ ad magis
distās, nō pōt pueniri nisi p̄ minus distās aliqd̄ deter-
minatū: sed qñ p̄ diuersa minus distātia pōt pueniri
ad vnū magis distās, nō oportet quod eorūq̄ illorum
p̄sistere. Sicut si ad locū aliquē possit iri p̄ diuersas
vias, nō oportet q̄ antequā perueniatur ad aliquid
magis distans, perueniatur ad aliquid minus distās
in vna illarum viarum, & similiter non oportet q̄
homo prius peccet venialiter, quā mortaliter.

Ad SEPTIMVM dicēdū, quōd Adam potuit fa-
cere a principio peccatum mortale vel maius, vel
minus: non tamē sequitur q̄ potuit peccare venia-
liter, non enim omne peccatum minus est veniale.

Ad OCTAVVM dicēdū, q̄ hmōi rōnes nō efficaciter
cōcludūt vbiq̄: pōt. n. inueniri aliqd̄ sine altero,
sicut substantia sine accidente, vel forma sine mate-
ria: & tñ alterū sine illo nō pōt inueniri, & similiter
dici pōt q̄ est inueniat status in quo possit esse pec-
catū mortale tñ, non pp̄ hoc oportet inueniri sta-
tū in quo oporteat tantū esse peccatū veniale: licet
possimus dicere aliquē statū esse in quo nō potuit
esse peccatū mortale, sed veniale, sicut in sanctifica-
tis ex vtero, in Hieremia. s. & Ioāne Baptista, & Apo-
stolis: de qbus dī. Ego cōfirmavi colūnas eius. Qui
creduntur confirmati fuisse per gratiam, ut morta-
liter peccare non possent: sed tantum venialiter.

Ad NONVM dicēdū, quōd hoc q̄ regimen aliqd̄
debilitetur prius, quā totaliter corruptatur, po-
test contingere, vel ex defectu præsentis, qui defi-
cit in sapientia vel iustitia, vel ex defectu subditorū,
qui non perfecte obediunt: sed in statu innocentia
mens hominis erat perfecta in sapientia, & iustitia,
& inferiora ipsius perfecte ei subdebantur. vnde nō
poterat debilitari regimen animæ per peccatum ue-
niale, antequam corrupteretur per mortale.

Ad X. dicēdū, q̄ perfectio naturæ non tollitur

A per gratiam: sed defectus naturæ per gratiā tollitur,
posse autē peccare pertinere ad defectū, vnde & per
gratiā auferri potest ab homine, ita q̄ peccare non
possit, sicut patet maxime in beatis.

Ad XI. dicēdū, q̄ defectum accidere in actu in
ferioris agentis, nō existere defectū in superiori agē-
te, potest contingere ex hoc, q̄ inferius agens non
totaliter subditur superiori, hoc autem non erat in
statu innocentia: vnde ratio non sequitur.

Ad XII. dicēdū, q̄ illa experiendi cupiditas sub-
secuta fuit elationem, quam vir ex verbo mulieris
concepit. Et hoc verba Aug. declarant, qui dicit, q̄
virum propter aliquam mentis elationem sollicita-
uit experiendi cupiditas, & illa elatio fuit primū pec-
catum hominis, & fuit peccatum mortale: quia con-
tra Deum superbiuit, & tamen cupiditas experiēdi
id, quod est prohibitum potest esse peccatum mor-
tale. Quod autē dicitur spirituali mente præditus, re-
ferendum est ad tempus ante elationē insurgētē:
licet dici possit quōd etiam post peccatum habu-
it vir spiritualē mentem, non tamen spiritualita-
te gratia: sed spiritualitate persequacis intelligentia.

Ad XIII. dicēdū, q̄ non pōt dici subitus motus
infidelitatis vel dubitationis, qui est in verba prorū-
pit: & tamen est illā dubitationē mulieris in verba
prorūpentem, elatio quadā in mente eius præcessit
ex verbis serpentis, quib. sollicitauit eam de hoc q̄
p̄cepto superioris contineretur. Statim enim in mē-
tē mulieris surrexit elatio, per quā fastidiuit præcep-
tis Dei cohiberi, & ex hoc subsecuta ē dubitatio.

Ad XIV. dicēdū, q̄ ipsa necessitas moriēdi,
quam homo statim incurrit, mors quadā hominis
dī. secundum illud Ro. 8. Corpus quidem mortuum
est propter peccatum, sicut & peccatum mortale
dicitur mors animæ. Actualis autem mors propor-
tionabiliter responderet futuræ damnationi.

Ad XV. dicēdū, q̄ elatio insurgens cōprimen-
da dicitur, ne insurgeret, propositis. n. verbis tenta-
toris, debu it homo sic se habere, vt elationem sub-
intrare non permitteret.

Ad XVI. dicēdū, q̄ deiectio illa intelligitur secū-
dum actum exterioris peccati, vel etiam secundū
amissionem status, quem præcessit elatio, sicut cau-
sa effectum.

ARTICVLVS VIII.

Verum primi motus in infidelibus sint peccata
venialia.

QVARTO quærit, utrum primi motus in infide-
libus sint peccata venialia, & videtur q̄ non.
Dicit. n. Ansel. in lib. de Gratia & lib. arb. Qui non
sunt in Christo, sentientes carnē, sequūtur damna-
tionem, et si non secundum carnem ambulant: sed
sentire carnem, & non ambulare secundum carnē,
est primus motus concupiscentia. Cum ergo solū
peccatum mortale damnationem mereatur, videretur
quod primi motus concupiscentia in infidelib.
qui non sunt in Christo Iesu, non sint peccata venia-
lia: sed mortalia.

¶ 1. Prat. Apost. ad Ro. 5. dicit. Non. n. quod volo
bonum hoc ago. l. non concupiscere. & hoc ea rō-
ne sibi concludit non esse damnabile, si non secun-
dum carnem ambulet, quia erat in Christo Iesu, cū
dicit, Nihil ergo damnationis est ex hoc. l. q̄ nō cō-
cupiscunt, his qui sunt in Christo Iesu, qui non secū-
dum carnem ambulant. Remota autem causa, re-
mouetur effectus. ergo concupiscere his qui non
sunt in Christo Iesu, est damnabile.

Quest. dist. S. Tho. T 4 ¶ 3. Prat.

l. i. super
Gene. circa
finem. to. 3.

in li. de con-
cordia gra-
tie & libe-
arb. parum
a medio.

Loco citato
in arg. in c.
restitit nunc.

¶ 3. Præter. Sicut Ansel. in eodem lib. dicit. Sic homo factus est, vt concupiscentiã sentire non deberet. Istud aut̃ debitũ vñ homini esse remissum p̃ gratiã baptismalem, quã infideles non habent. ergo quã do enim que infidelis concupiscit, etiã si non consentiat, facit contra debitum. ergo peccat mortaliter.

SED CONTRA. In actu peccati plus peccat christiana q̃ infidelis, ceteris paribus, vt patet per id, quod Apost. ad Heb. 10. dicit. Quãto putatis deteriora mereri supplicia eum, qui Christũ conculcauerit &c. sed christianus concupiscens si non consentiat, nõ peccat mortaliter. ergo multo minus infidelis.

1. a. q. 98 art.
5. in cor.

RESPON. Dicendum, q̃ quidam posuerunt in infidelitatis motu sensum concupiscentiã esse peccata mortalia: sed hoc esse non potest. Motus n. sensus litatis cõsiderari potest dupliciter. Vno modo, sicut se, & sic patet q̃ nõ potest esse peccatum mortale, q̃a peccatum mortale est per auersionem ab ultimo fine, & per contemptum præcepti Dei: sensus autem non est capax diuini præcepti, nec potest attingere ad vltimum finem. vnde motus eius secundũ se cõsideratus, nullo modo potest esse peccatũ mortale.

Alio modo, potest considerari secundum suum principium, quod est peccatũ originale. & hoc modo non potest plus habere de ratione peccati, q̃ peccatum originale habet: quia effectus in quãtum homini nõ potest esse potior sua causa, peccatũ autem originale infidelitatis quidem est, & secundum culpam, & secundum penam: infidelitatis autem remanet quidem pena, sed auferitur culpa. vt supra dictum est, cũ de originali disputaret. & pp hoc motus sensus litatis infidelitatis est quidem peccatum veniale secundum quod est actus personalis, sed secundum quod oritur ex originali non pertinet ad damnationem culpabilem; sed solum ad quandam penalitatem. In infidelitatis autem secundum quod est actus personalis est similiter peccatum veniale: sed in quantum deriuatur a peccato originali habet aliquam damnationis culpabilem, non quidem secundum rationem peccati actualis mortalis: sed secundum rationem damnationis, quæ competit originali peccato.

Ar. 1. in cor.
pare.

AD PRIMUM ergo dicendum, q̃ hi qui non sunt Christo, sentientes carnem, consequuntur damnationem debitam originali peccato: non autem debitã mortali.

AD SECUNDUM dicendum, q̃ Apost. intendit concludere cum dicit. Nihil ergo damnationis &c. q̃ rebellio fomitis est absque damnatione originalis in his, qui sunt in Christo Iesu. Ex quo potest haberi, quod in his qui non sunt consecuti gratiã Christi Iesu, sit fomes peccati simul cum culpa originali.

AD TERTIUM dicendũ, q̃ illud debitum non sentiendi carnem, est debitum habendi originale iustitiam. Ex quo sequitur quod non habens eam, vel aliquid loco eius, sicut gratiam baptismalẽ, habeat peccatum originale: non autem quod habeat in quolibet suo motu peccatum mortale.

ARTICVLVS IX.

Vtrum angelus bonus vel malus possit peccare venialiter.

Homil. 29.
in euangel.
paulo a principio.

NONO queritur, vtrum angelus bonus vel malus possit peccare venialiter. & videtur q̃ sic, quia ut Grego. dicit in Homil. Ascensionis, Hõ conuenit cum angelo in buantem intelligit: sed peccatũ veniale potest esse in homine etiã secundum partẽ intellectiã, & secundum rationem superiorẽ &

inferiorem, vt supra dictum est. ergo partem peccatum veniale potest esse in angelo.

¶ 2. Præter. Peccatum mortale consistit in hoc, quod diligit aliquis creaturam plus quã Deum in peccato autẽ veniali diligitur aliquid minus quã Deus: sed angelus potuit magis diligere creaturam quã Deum, quia peccauit mortaliter. ergo etiã potest peccare venialiter, diligendo creaturam minus quã Deum: quia qui potest magis diligere, potest etiam minus diligere.

¶ 3. Præter. Peccatũ mortale in infinitum distat a veniali quod patet ex differeñtia penarũ, q̃a vni debetur pena temporalis, alteri pena æterna: sed angelus distat in infinitum ab homine. Cum ergo angeli motus & demones dicuntur, faciãt interdum aliqua quãdam minibus sunt venialia, puta, cum ipsi sumerunt aliqua verba otiosa, vel ad ea dicenda alios inuocant: videtur q̃ in angelis non sint mortalia: sed venialia.

¶ 4. Præter. Peccatũ quod est ex suo genere veniale non sit mortale, nisi ex aliquo cõtempu: sed demones quandoq; inducunt ad aliqua quã sunt ex suo genere venialia, & sicut ipsi quandoque dicuntur, non cõmuniunt hoc ex contemptu Dei, neque vt inducant homines ad peccatũ mortale. ergo peccant venialiter.

SED CONTRA. Peccatum veniale maxime cõtingit ex surreptione: sed surreptio in angelis bonis non habet locum non habet, quia habet intellectũ bonum: malis non potest esse peccatum veniale.

RESPON. Dicendum, q̃ in angelo bono vel malo peccatũ veniale esse non potest. ratio est, quia angelus nõ habet intellectuã discursiũ, sicut nos habemus: hoc autem pertinet ad rationem intellectuã discursiũ, vt principia deorsum interdum cõsiderat, & conclusiones seorsum. & sic contingit q̃ ad vnum in aliorum discursat, nunc hoc, nunc illud cõsiderat: hoc autem in intellectu deiformi nõ discursus esse potest: sed semper conclusiones cõsiderat in illis principijs absque omni discursu. Dicitur est autem q̃ se habet finis ad ea, quæ sunt ad finem in appetitibus & operatiuis, sicut se habet principij in demonstrabile ad conclusiones in demonstratiuis: vnde nobis contingit quandoq; q̃ cogitamus, vel ad mur. circa ea q̃ sunt ad finem tantum, & quædam solum circa finem. quod in angelis esse nõ potest semper motus mentis angelicæ simul fertur in ea & in ea q̃ sunt ad finem. vnde numquã in eis potest esse deordinatio circa ea, q̃ sunt ad finem: nisi in existente deordinatione circa finem ipsũ. In his autem contingit esse deordinationem circa quæ sunt ad finem per peccatum veniale, inordinatio habituraliter existẽte fixa in fine. & idem in minibus cõtingit esse peccatum veniale sine mortali, non autẽ in angelis: sed omnis inordinatio in eis per auersionem a fine vltimo, quod facit peccatũ mortale. Ex hoc n. angelus peccat, quia alicui bono creato, auertendo se a bono creato.

AD PRIMUM ergo dicendum, q̃ cum ego quidem communicamus secundũ intellectum in genere. Est tamen secundum speciem magis stantia, quia intellectus angeli est deiformis: angelus autem intellectus est discursiuus, vt dictum est.

AD SECUNDUM dicendũ, q̃ angelus nõ est compositus, sicut hõ, q̃ ex natura sensibili & corpore inducitur ad amãdũ aliquid quod non debet. vel quod non debet: angelus autem ex hoc peccare potest quia nõ sibi conueniens amat, non referendo ad Deum quæ